

Uitgebreide toelichting over controle en onderhoud van beschermingsmiddelen tegen brand

Voor afdeling 7 'Periodieke controle en onderhoud' van boek III, titel 3, hoofdstuk III van de codex over het welzijn op het werk moeten de begrippen 'controle' en 'onderhoud' als volgt worden begrepen.

Onder 'controle' van een beschermingsmiddel tegen brand moet worden verstaan het geheel van controles van de onderdelen waarvan de toestand mettertijd kan verslechteren, met name op spontane wijze, en die een invloed hebben op de doeltreffendheid van de middelen en de veiligheid van de personen die ze moeten gebruiken. Zo heeft het blusmiddel in een brandblusser de neiging om aangetast te raken, ongeacht de gebruiksomstandigheden, en moet dit middel dus met een bepaalde frequentie worden gecontroleerd.

Onder 'onderhoud' moet worden verstaan het geheel van de handelingen die op de beschermingsmiddelen tegen brand moeten worden uitgevoerd om die middelen in goed werkende staat te behouden. Het doel is om de noodzakelijke herstellingen te verrichten aansluitend aan een verslechtering van de toestand als gevolg van slijtage die te wijten is aan de gebruiksomstandigheden. Zo verschilt het onderhoud van sprinklerkoppen naargelang van de omgeving waarin ze zijn geïnstalleerd.

Gezien de grote verscheidenheid van beschermingsmiddelen tegen brand lopen de aard en de periodiciteit van de controles en de onderhoudsbeurten die moeten worden uitgevoerd sterk uiteen. Het kritieke karakter van onderhoud en controle is eveneens specifiek voor ieder type beschermingsmiddel. Het is dan ook belangrijk dat de periodiciteit en de aard van de controles en onderhoudsbeurten worden bepaald aan de hand van een risicoanalyse waarbij rekening wordt gehouden met de wetgeving, de normen, de regels van de kunst en de voorschriften van de fabrikant of de installateur.

Gezien het belang van de controles die op beschermingsmiddelen tegen brand worden uitgevoerd, is besloten om voor de frequentie van die controles bij wijze van minimummaatregel een periodiciteit van één jaar op te leggen. Rekening houdend met het voorgaande spreekt het echter voor zich dat die frequentie moet worden opgevoerd naargelang van de resultaten van de risicoanalyse en als de voorschriften van de fabrikant of de installateur dit vereisen.

Wat onderhoud betreft, is het onmogelijk om een minimumfrequentie vast te leggen. De frequentie waarmee onderhoud moet worden uitgevoerd om de beschermingsmiddelen in goed werkende staat te behouden kan nl. sterk verschillen naargelang van het type beschermingsmiddel. Bovendien kan die frequentie voor hetzelfde type beschermingsmiddel ook verschillen naargelang van de omstandigheden van de omgeving waarin het beschermingsmiddel zich bevindt, die specifiek zijn voor iedere arbeidsplaats.

Als geen striktere voorschriften worden bepaald door regelgeving, normen of regels noch door de fabrikant of de installateur:

- mogen controle en onderhoud tegelijk worden uitgevoerd opdat slechts één interventie nodig is. Dit is uiteraard alleen maar toegelaten als de controlefrequentie en de onderhoudsfrequentie dezelfde zijn;

- voor de aanstelling van de persoon die de controles en de onderhoudsbeurten mag uitvoeren, is het aan de werkgever om de persoon of de instelling te bepalen die beschikt over de competenties om de taken met het oog op die controles uit te voeren. Het kan gaan om:
 - een werknemer van de onderneming die beschikt over de vereiste competenties of die deze kan verwerven aan de hand van een specifieke opleiding die wordt verstrekt door de installateur of de fabrikant,
 - de fabrikant of de installateur waarmee de werkgever een onderhoudscontract heeft gesloten,
 - een controleorganisatie die controles uitvoert zoals bepaald in het artikel 3.5 van EN ISO/IEC 17020 (b.v. EDTC, erkend organisme, geaccrediteerd organisme, ...) die beschikt over de noodzakelijke expertise.

Op basis van de artikelen IX.1-2 en IX.1-10 en artikel III.3-22 van de codex moet een hiërarchie worden gerespecteerd voor de ontwerpcriteria waarmee rekening moet worden gehouden bij de fabricage van middelen voor brandbestrijding. Het spreekt dan ook voor zich dat diezelfde hiërarchie moet worden toegepast om de eisen inzake controle en onderhoud vast te leggen voor zover deze er met name op gericht zijn ervoor te zorgen dat de beschermingsmiddelen tegen brand in overeenstemming blijven met voornoemde ontwerpcriteria. De eisen waarmee rekening moet worden gehouden bij de uitvoering van controle en onderhoud worden dus bepaald op basis van wat wordt opgelegd in de volgende referentiekaders die hierna worden gerangschikt volgens afnemende prioriteit:

- geldende wetgeving;
- geldende normatieve referentiekaders;
- eisen op basis van (bijv. door een sector) erkende regels van goed vakmanschap;
- voorschriften van de fabrikant of de installateur, die zich moet baseren op de hierna vermelde eisen, aangevuld met zijn eigen eisen.

Deze verschillende vaststellingen zijn alleen geldig voor zover ze worden toegepast onverminderd specifieke regelgevende bepalingen m.b.t. het onderhoud en de controle van beschermingsmiddelen tegen brand of een deel daarvan die zouden worden opgelegd in andere regelgeving of normatieve referentiekaders.

De controles en het onderhoud van beschermingsmiddelen tegen brand uitgevoerd op basis van Europese normen of bij ontstentenis op basis van nationale normen, worden conform beschouwd met de eisen van titel 3 betreffende brandpreventie op de arbeidsplaatsen van boek III van de codex voor zover de frequentie van de controles en het onderhoud niet lager is dan één keer per jaar.

Deze benadering is met name van toepassing op de volgende uitrustingen.

Draagbare brandblussers

Wat brandblussers betreft zijn de eisen inzake onderhoud in België vastgelegd in een norm, met name NBN S21-050 – Schouwing en onderhoud van draagbare brandblussers. De benadering inzake controle en onderhoud die in de norm wordt uitgewerkt is relevant t.a.v. de eisen van titel 3 betreffende brandpreventie op de arbeidsplaatsen van boek III van de codex en zou op andere middelen kunnen worden toegepast.

NBN S21-050

Definities

- bevoegd persoon: Persoon in dienst of onder een overeenkomst bij een bevoegd bedrijf die aantoonbaar beschikt over de nodige opleiding en ervaring, toegang heeft tot het geschikte gereedschap, uitrusting, inlichtingen, handleidingen en kennis heeft van alle bijzondere werkwijzen opgegeven door de vervaardiger – gebruiker van het merk van overeenkomstigheid -, die hem in staat stelt de onderhoudswerkwijze beschreven in deze norm toe te passen.
- verantwoordelijke persoon: De perso(o)n(en) verantwoordelijk voor de routineschouwingen en die het uit te voeren onderhoud van de draagbare brandblussers voorziet.
- bevoegd bedrijf: Bedrijf voor het onderhoud van draagbare brandblussers, erkend door de Llandelijke goedkeuringsinstelling.
- keuringsinstelling: Instelling op het gebied van “Draagbare Brandblussers” belast met het nazien van de overeenstemming van de werkwijzen en de technieken toegepast door het bevoegd bedrijf met de gangbare normen en reglementen, alsook de overeenkomstigheid met de erkenningsvereisten opgenomen in de C-bijlage en dit voor rekening van de landelijke goedkeuringsinstelling.
- onderhoud: Het geheel van technische en bestuurlijke handelingen, met inbegrip van beheerswerkzaamheden, bestemd om de uitrusting te onderhouden of terug in de toestand van gewone werking te brengen.
- schouwing: In de tijd herhaalde schouwingen met het oog, met regelmaat uitgevoerd door de verantwoordelijke persoon of zijn aangestelde.

Eisen

SCHOUWINGEN UITGEVOERD DOOR DE VERANTWOORDELIJKE PERSOON

Het wordt de verantwoordelijke persoon of zijn vertegenwoordiger aanbevolen om met regelmatige tussenpozen routineschouwingen uit te voeren op de draagbare brandblussers om zich ervan te vergewissen dat iedere brandblusser:

- zich op de aangegeven plaats bevindt;
- goed zichtbaar en bereikbaar is;
- voorzien is van een passende en leesbare gebruiksaanwijzing, die naar buiten is gericht;
- kennelijk niet beschadigd is;
- indien deze met een drukmeter is uitgerust, de naald in de groene zone heeft staan;
- wel degelijk voorzien is van veiligheidszegels en dat deze bovendien niet verbroken zijn.

De verantwoordelijke persoon moet – in voorkomend geval – maatregelen nemen met het oog op een corrigerende actie. De schouwingen moeten ten minste om de drie maanden en bij voorkeur maandelijks worden uitgevoerd. Indien de omstandigheden dit vereisen, moet de schouwingsfrequentie worden verhoogd.

ONDERHOUD UITGEVOERD DOOR EEN BEVOEGDE PERSOON

De verantwoordelijke persoon moet zich ervan vergewissen dat de draagbare brandblussers evenals de gaspatronen – in voorkomend geval – jaarlijks worden gecontroleerd en onderhouden door een bevoegde persoon, overeenkomstig NBN S21-050. Deze periode kan worden verkort als de omgeving of bijzondere risico's dit vereisen. [...]

De bevoegde persoon stelt een rapport op waarin de verantwoordelijke persoon wordt gewezen op iedere draagbare brandblusser waarvoor een corrigerende actie is vereist. De bevoegde persoon controleert de draagbare brandblusser overeenkomstig de voorschriften van bijlage B [van de norm] en vergewist zich ervan dat deze in overeenstemming is met alle geldende regelgeving op zijn toepassingsgebied en dat het niet gaat om een type [draagbare brandblussers] waarvan het onderhoud niet meer wordt aanvaard.

De bevoegde persoon stelt een rapport op waarin de verantwoordelijke persoon wordt gewezen op iedere non-conformiteit die wordt vastgesteld op basis van voormelde controles.

De bevoegde persoon brengt na controle en het eventueel opnieuw in goede staat brengen de [in de norm] vereiste markeringen aan op iedere draagbare brandblusser.

De bevoegde persoon onderzoekt iedere voor een draagbare brandblusser voorziene drager en corrigeert of communiceert (aan de verantwoordelijke persoon) ieder gebrek of iedere zichtbare schade.

De bevoegde persoon brengt de verantwoordelijke persoon op de hoogte van de interventie die werd uitgevoerd in overeenstemming met de voorschriften van deze norm.

Commentaar

Vaststelling bij deze bepalingen (NBN S21-050) is dat de onderhoudsactiviteiten die door een bevoegde persoon moeten worden uitgevoerd de controle- en onderhoudsactiviteiten omvatten zoals bepaald in titel 3 betreffende brandpreventie op de arbeidsplaatsen van boek III van de codex.

In tegenstelling tot wat algemeen verstaan wordt als "bevoegde persoon" in de codex, dat wil zeggen een werknemer die een specifieke opdracht krijgt van de werkgever met de daarbij horende opleiding, wordt deze bevoegde persoon volgens NBN S21-050 tewerkgesteld door een gekwalificeerde onderneming en is dus geen werknemer in dienst van de werkgever voor wie de onderhoudsactiviteiten m.b.t. de brandblussers worden uitgevoerd.

De gekwalificeerde ondernemingen worden voor norm NBN S21-050 gecertificeerd door een controle-instelling. In België is die instelling Apragaz.

De controles die door die controle-instellingen worden uitgevoerd staan los van de controlevereisten die worden opgelegd in titel 3 betreffende brandpreventie op de arbeidsplaatsen van boek III van de codex voor zover de door die instellingen uitgevoerde controles erop gericht zijn de overeenstemming met de normen betreffende het ontwerp van brandblussers met het oog op het op de markt brengen ervan na te gaan (normen van de EN-3-reeks) en de certificatie van gekwalificeerde ondernemingen.

De door de verantwoordelijke persoon uitgevoerde routineschouwingen zoals bedoeld in de norm vormen met name opdrachten die kunnen worden toevertrouwd aan leden van de brandbestrijdingsdienst die moet worden opgericht overeenkomstig artikel III.3-7 van de codex.

Branddetectie-installaties

Wat branddetectie-installaties betreft, zijn de onderhoudseisen voor België vastgelegd in de normen NBN S21-100-1 en 2. De eisen die in die norm worden opgelegd bepalen een

basisbenadering inzake controle en onderhoud die relevant is t.a.v. de eisen van titel 3 betreffende brandpreventie op de arbeidsplaatsen van boek III van de codex. Gezien de definities die in deze nota worden vastgelegd voor controle en onderhoud moeten aan deze basisbenadering in voorkomend geval wel aanvullende eisen worden toegevoegd naargelang van de bijzondere installatie- en gebruiksomstandigheden die eigen zijn aan iedere arbeidsplaats.

Rook- en warmteafvoerinstallaties

De NBN S21-208-normenreeks bevat onderhoudsvorschriften voor rook- en warmteafvoerinstallaties.

Automatische blussystemen

De vele normen i.v.m. automatische blussystemen (sprinklersystemen, systemen die werken met schuim, gas enz.) bevatten eisen inzake periodieke controle en onderhoud.

Overige beschermingsmiddelen tegen brand

Wat betreft beschermingsmiddelen tegen brand waarvoor geen specifieke eisen inzake controle en onderhoud zijn vastgelegd in normen of andere referentiekaders van goed vakmanschap kunnen de eisen die in voormelde normen zijn bepaald als basisbenadering worden gebruikt als die eisen relevant blijken.

Aan die basisbenadering moeten in voorkomend geval echter aanvullende eisen worden toegevoegd naargelang van bijzondere installatie- en gebruiksomstandigheden die eigen zijn aan iedere arbeidsplaats.